

5. У січні стартує дев'ятий безкоштовний онлайн курс вивчення української мови. Вечірній Київ. 2022. 26 груд. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/76276/> – Заголовок з екрану.

Ткаченко О., к.е.н., доцент,
Маріупольський державний університет,
Київ, Україна

ДІАГНОСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ КОН'ЮНКТУРИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Tkachenko O., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Mariupol State University,
Kyiv, Ukraine

DIAGNOSTICS OF THE ECONOMIC CONJUNCTURE IN THE CONTEXT OF NATIONAL SECURITY

***Abstract.** The expediency of diagnostics of the economic conjuncture in the context of national security is substantiated. It is indicated that the process of diagnostics is realized in several aspects (informational, analytical, dynamic, functional). It was determined that preventing the negative impact of threats to economic security requires a systematic diagnosis of economic conjuncture.*

Процеси глобалізації, динамічні зміни на різних сегментах світового ринку, загальна ситуація, що формується в сучасних складних умовах впливає на стан економіки кожної країни. Ступінь цього впливу значною мірою залежить від рівня соціально-економічного розвитку і тих заходів, які здатні використовувати як уряди країн, так і господарські суб'єкти для захисту власних інтересів.

У жорсткому конкурентному середовищі вітчизняні підприємства можуть успішно діяти спираючись на достовірну інформацію і вірно оцінюючи власні потенційні можливості. Їх ефективна діяльність визначає місце власної країни в системі світового господарства, масштаби і структура говорять про рівень розвитку і конкурентні можливості національного господарства і є важливою складовою національної безпеки. Отже, дослідження економічної кон'юнктури в контексті національної безпеки є актуальним питанням, значення якого в сучасних умовах стає все більш своєчасним.

Дослідження науковців в області економічної безпеки охоплюють питання сутнісної характеристики основних загроз як на державному, так і на рівні окремих суб'єктів господарювання [1], структури економічної безпеки і засобів її забезпечення [2], визначають її як основний компонент національної безпеки [3], з чим, безумовно, варто погодитися. Як і з тим, що економічна

безпека відіграє важливу роль у системі національної безпеки, оскільки виступає в якості матеріального базису для реалізації функцій інших видів безпеки та надає постійний матеріальний ресурс для забезпечення національної безпеки [3].

Економічна компонента національної безпеки пов'язана із станом розвитку суспільства, його соціальної сфери, із якістю життя, можливостями зростання добробуту широких верст населення, із можливостями самозайнятості, розвитку інноваційної компоненти економіки й іншими сторонами життя суспільства.

Варто зазначити, що загрози економічній безпеці можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми, можуть потребувати нейтралізації за допомогою механізмів державного регулювання, коли їх раннє виявлення дозволяє вчасно реагувати і приймати дії відповідні до ситуації і можливостей. Такий підхід має ґрунтуватися на всебічному багатокритеріальному поглибленому аналізі, який дозволяє не лише оцінити ступінь впливу тих, чи інших внутрішніх і зовнішніх факторів, а й врахувати їх постійну зміну.

Аналіз підходів до визначення можливих загроз економічній безпеці дозволив виділити такі їх групи: макроекономічні, енергетичні, виробничі, зовнішньоекономічні, інвестиційні, інноваційні, фінансові, продовольчі екологічні [2]. Ця систематизація надає можливість обрати найбільш дієві засоби та механізми протидії.

Серед загроз національним інтересам і національній безпеці України в економічній площині як один із важливих компонентів виділено загрози у зовнішньоекономічній сфері, що пов'язані із критичною залежністю національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків. Враховуючи, що зовнішньоекономічна сфера національного господарства – це складна система, із динамічним і багатовекторним типом розвитку, ускладненим характером змін, її ефективне функціонування стає запорукою економічної безпеки держави [4].

Діагностика економічної кон'юнктури як важливий інструмент управління і запобігання загроз національній економічній безпеці дозволяє проводити детальне дослідження, одержувати достовірну та повну інформацію про стан як внутрішнього, так і на зовнішніх ринків, що служитиме базою для розробки та прийняття ефективних управлінських рішень.

Узагальнення досліджень щодо діагностики економічної кон'юнктури, дозволило визначити, що вона проявляється одночасно у чотирьох аспектах, що дає можливість охоплювати всі етапи її реалізації:

інформаційному – як система знань, що базується на спеціальній інформації, направлений на подальше використання у процесах розробки і прийняття управлінських рішень;

аналітичному – як аналітична основа, що виступає підґрунтям для оцінки стану об'єкту дослідження;

динамічному – у формі дослідження динаміки і визначення можливих тенденцій змін умов функціонування і стану об'єкта;

функціональному – як функція управління, що забезпечує зворотній зв'язок з об'єктом управління через здійснення діагностичних процедур.

У контексті національної безпеки і задля запобігання негативному впливу загроз економічній безпеці України необхідним стає:

проведення системної діагностики розвитку зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням пріоритетності галузей, діяльність яких становить ядро економічної системи та зовнішньоекономічної діяльності країни;

визначення принципів побудови системи стимулювання розвитку зовнішньоекономічної діяльності, залучення внутрішніх та зовнішніх ресурсів для структурної перебудови економіки та подолання регіональної диспропорційності з урахуванням загальнонаціональних економічних інтересів;

дослідження особливостей формування кон'юнктури світового ринку, оцінка впливу кон'юнктурних змін на стан та перспективи розвитку різних галузей і секторів економіки, визначення основних елементів моделі управління їх розвитком в умовах змін зовнішньої кон'юнктури.

Підсумовуючи, потрібно сказати, що зовнішньоекономічна сфера національного господарства, через яку реалізуються національні економічні інтереси, повинна бути об'єктом постійної уваги держави, а діагностика економічної кон'юнктури має стати тією основою, що сформує ефективний механізм адекватних відповідей на наявні і нові загрози. Недооцінка впливу кон'юнктури світового ринку та впливу світових кризових явищ на діяльність підприємств може призвести до втрати конкурентних переваг та зниження рівня конкурентоспроможності національного виробництва, а, відповідно, вплине і на рівень національної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Акімова Л. М. Сутнісна характеристика основних загроз в економічній безпеці держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 10. 2016. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247>.
2. Гбур З. В. Структура забезпечення економічної безпеки України в контексті європейської інтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*. № 23. 2017. С. 98-102. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2017/19.pdf€.
3. Ковалів М. В., Рукосуєва Д. Д. Економічна безпека як основний компонент національної безпеки. *Актуальні проблеми зміцнення економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 16 квітня 2021 р.) / за заг. ред. В. С. Бліхара*. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 75-78.

4. Tkachenko O., Tanchyk O. Conceptual foundations for the foreign economic sphere of the national economy development. European science. Scientific journal. Podhájska (Slovakia). 2019. № 4. P.53-57.

Товстенко В.Р., к.філол.н., доцент,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна

ФЕНОМЕН БЕЗПЕКИ: СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ

Tovstenko V.R., Ph.D., Associate Professor,
Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman,
Kyiv, Ukraine

PHENOMENON OF SECURITY: SOCIAL AND HUMANITARIAN DIMENSIONS

***Abstract.** The article defines a priority task for all countries of the world at the current stage of development of human civilization, namely national security. It is noted that the national security of the state is closely related to the spiritual and moral state of society and its educational potential, since it is in the education system that human capital is formed. The concept of humanitarian security, factors that negatively affect the formation of the common historical memory of the Ukrainian nation, as well as the reasons for increasing attention to the humanitarian aspects of national and international security problems are defined. Actual problems in the humanitarian sphere of Ukraine are analyzed. The characteristic features of the information situation in the social and humanitarian spheres were studied. It was concluded that national security is a complex systemic phenomenon based on economic, intellectual, humanitarian, legal, technological, environmental, military and other factors.*

Одним із пріоритетних завдань для всіх країн світу на нинішньому етапі розвитку людської цивілізації є національна безпека, яка є складним системним явищем, що спирається на економічні, інтелектуальні, гуманітарні, правові, технологічні, екологічні, військові та інші чинники. Національна безпека держави тісно пов'язана також із духовно-моральним станом суспільства та його освітнім потенціалом, оскільки саме в системі освіти формується людський капітал. Безпеку країни забезпечують конкретні люди, тобто рівень національної безпеки визначається людським фактором, рівнем фахової та моральної підготовки осіб, на яких покладено цю високу місію. Саме в системі середньої та вищої освіти формується особистість, її світогляд, інтелектуальний, інноваційний та трудовий потенціал суспільства. Якісна